

حضرت بهاء الله می فرمایند:

"انسان بزرگ است همتش نیز باید بزرگ باشد در اصلاح عالم و آسایش امم."

پیام آسمانی ج ۱ ص ۲۲

عنوان: امروز انسان کسی است که بخدمت جمیع من علی الارض قیام نماید

قسمت روحانی

۱- مناجات شروع

۲- ذکر دسته جمعی (تعالی الکریم ذو الفضل العظیم)

۳- نصوص مبارکه حضرت بهاء الله

۴- مجموعه نصوص حضرت عبدالبهاء

قسمت اداری

۵- قسمتی از توقیعات مبارکه حضرت ولی محبوب امرالله

۶- اقدام اجتماعی چیست

۷- قسمتی از پیام ۲۹ دسامبر ۲۰۱۶ بیت العدل اعظم الهی

۸- گفتمان در خصوص اقدام اجتماعی

۹- خدمت به عالم انسانی

۱۰- شور و مشورت

۱۱- برنامه نونهالان و نوجوانان عزیز

قسمت اجتماعی

۱۲- الفت و پذیرایی

۱۳- مناجات خاتمه

همانگونه که می دانیم و از کودکی با این نگرش پرورش یافته ایم، در آئین مقدس بهائی انسان در پرتو خدمت معنی یافته و حیات روحانی و معنوی خویش را مرهون این عطیة الهی است. خدمتی که خالی از شائبه ریا و تظاهر است و از آلائشهای متداول زمانه مبرّی می باشد و شاخصه آن، خدمت به تعداد کثیر به دور از هرگونه بیگانگی است.

خدمات اجتماعی از جمله اقداماتی است که در خلال نقشه های اخیر بیت العدل اعظم الهی مورد تأکید قرار گرفته است. در این برنامه سعی بر آن است که به مدد آنچه مطالعه می نمائیم و نیز به یاری و همراهی شما عزیزان به بررسی نقش خدمات اجتماعی در روند جامعه سازی پرداخته و هر یک بتوانیم با مشورت با سائرین در این عرصه نیز در حد توان قدمهایی هرچند کوچک برداریم با این امید که بتوانیم اجتماع خود را هرچه بیشتر به سمت ترقی مادی و معنوی سوق دهیم

لذا تمنا می نمائیم علی الخصوص در زمان مشورت به ابتکارات موجود در زمینه اقدامات اجتماعی توجه خاص مبذول داریم و این حقیقت را که می بایست از این اقدامات در جوامع محلی خود حمایت نمائیم ملحوظ نظر قرار دهیم و این امر را یادآور شویم که برای مشارکت در اقدامات اجتماعی لزوما و صرفا نیازمند صرف هزینه مادی نمی باشیم بلکه در بسیاری از اقدامات مهارتها و فنون ماست که در این مسیر به جامعه تقدیم می گردد

مؤید باشید

هُوَ الْإِبْهِي

ای پروردگار... این بنده بی سر و پا را به عبودیت احرار مؤید کن تا در انجمن عالم به نور محبتت روشن گردد و چنان اشراقی نماید که ظلمت کلفت زائل گردد و حقیقت الفت رخ بگشاید آفاق انسانی نورانی گردد و صلح و سلام و آشتی و فلاح فیض رحمانی شود وحدت اصلیه جمال بنماید و روابط قدیمه شاهدانجمن عالم گردد هر یک دیگری را جان فشان شود و هر فرد سائر افراد را قربان گردد کلّ در ظلّ عبودیتت در آیند و از بحر احدیتت نصیب برند آیات مصحف توحید شوند و رایات لشکر تجرید گردند تا جهان فانی نمونه عالم باقی شود و فرح و شادمانی جلوه عالم انسانی . ع ع

مجموعه مناجاتهای چاپ آلمان ص ۳۱۰

۳- نصوص مبارکه حضرت بهاء الله

حضرت بهاء الله می فرمایند :

« انسان از برای اصلاح عالم آمده و باید لَوْجِهِ الله به خدمت برادران خود قیام نماید . »

گلزار تعالیم الهی ص ۱۷۱

و نیز می فرمایند:

« باید از شما ظاهر شود آن چه که سبب آسایش و راحت بیچارگان روزگار است . »

گلزار تعالیم الهی ص ۱۷۱

و در بیانی دیگر می فرمایند:

امروز انسان کسی است که بخدمت جمیع من علی الأرض قیام نماید... در جمیع احوال انسان باید متشبث شود به اسبابی که سبب و علت امنیت و آسایش عالم است...

پیام آسمانی ج ۱ ص ۲۲

حضرت عبدالبهاء می فرمایند :

"هر نفسی از احبّای الهی باید فکر را در این حصر نماید که رحمت پروردگار باشد و موهبت آمرزگار . به هر نفسی برسد خیری بنماید و نفعی برساند و سبب تحسین اخلاق گردد و تعدیل افکار تا نور هدایت تابد و موهبت حضرت رحمانی احاطه نماید ."

گلزار تعالیم بهائی ص ۱۷۳

و در بیانی دیگر میفرمایند:

"خیر خواه عموم عالم باشید و خدمت به هیئت عالم انسانی کنید . جمعیت بشر را صلح اکبر گردید و شرق و غرب را آشتی پرور نمائید تا توانید روح حیات بخشید و راحت و سلامت به آسایش عموم عالم آرزو کنید ."

مکاتیب جلد ۸ ص ۲۴۳

"شب و روز بکوشید تا امر خیری از شما سر زند و روز و شب تضرّع و زاری نمائید تا بخدمت عالم انسانی موفّق شوید این است موهبت کبری."

منتخبات مکاتیب ج ۲ ص ۵۱

و در رساله مدنیّه می فرمایند:

"شرافت و مفخرت انسان در آنست که بین ملاً امکان منشأ خیری گردد. در عالم وجود آیا نعمتی اعظم از آن متصوّر است که انسان چون در خود نگرد مشاهده کند که بتوفیقات الهیّه سبب آسایش و راحت و سعادت و منفعت هیئت بشریّه است لا والله بلکه لذّت و سعادت و اکبر از این نه... چه قدر انسان شریف و عزیز است اگر بآنچه باید و شاید قیام نماید و چه قدر رذیل و ذلیل است اگر از منفعت جمهور چشم پوشیده در فکر منافع ذاتیّه و اغراض شخصیّه خود، عمرگرانمایه را بگذرانند. اعظم سعادت سعادت انسانیت و اوست مُدرک حقائق آیات آفاقیه و انفسیّه، اگر سمندهمّت بیهمتا را در میدان عدل و تمدّن جولان دهد"

رساله مدنیّه ص ۵-۴

" باید یاران الهی در خیرات و مبرّات و ترویج منافع عمومیّه و تقدّم مصالح جمهور از جمیع طوائف من دون ترجیح و استثناء سبقت از کلّ یابند و مشاّر بالبنان گردند . ابواب مدارس و معاهد علمیّه و ادبیّه خویش را بر وجه اطفال و جوانان غیربھائی که محتاج و فقیرند مجّاناً باز نمایند و از صندوق خیریه محفل خویش بمنکوبین و محتاجین از تمام فِرَق و نِحَل و ملل اعانه و مساعده نمایند . درمشروعات ملکّیه مدتیّه که هموطنان خویش در آن اقلیم بمرور ایّام تأسیس نمایند علی قدر معلوم مشارکت نمایند و بمعاضدت و مساعده مالی وادبی هر دو قیام کنند"

گلزار تعالیم ص ۱۲۰

۶- اقدام اجتماعی چیست

"اقدام اجتماعی به بهترین تعریف، طیفی از مجهوداتی است که می تواند از یک سو مساعی نسبتاً غیررسمی و کوتاه مدتی را که افراد یا گروههای کوچکی از احباء انجام می دهند شامل شود و ازسوی دیگر، برنامه های پیچیده و پیشرفته توسعه اجتماعی و اقتصادی سازمانهای ملهم از تعالیم بهائی را دربرگیرد. هر نوع اقدام اجتماعی صرف نظر از دامنه و مقیاس آن، کوششی برای به کارگیری تعالیم و اصول امرالهی به منظور اصلاح یک ویا بعضی از جنبه های حیات اجتماعی یا اقتصادی گروهی از مردم می باشد. به این ترتیب شاخص این گونه مجهودات ... ترویج رفاه مادی مردم و درعین حال سعادت معنوی آنها است... اگرچه اقدام اجتماعی ممکن است عرضه کالا و خدمات را به صورتی شامل شود اما مقصد آن در درجه اول باید ایجاد توانمندی در جمعیت مورد نظر باشد تا بتوانند در ساختن یک جهان بهتر مشارکت نمایند. ..."

پیام رضوان ۲۰۱۰ بیت العدل اعظم الهی

آغاز تحرّکی جدید در زمینه اقدام اجتماعی یکی از نتایج طبیعی افزایش منابع و ازدیاد آگاهی از مقتضیات ظهور امر الهی برای زندگی یک جمعیت است. برنامه توان‌دهی روحانی به نوجوانان و یا مشاورات در باره شرایط محلی در گردهمایی‌های جامعه اغلب به طور ارگانیک موجب شروع این چنین اقداماتی می‌شود. این مجهودات می‌تواند اشکال مختلفی به خود بگیرد مثلاً ارائه کمک تدریسی به کودکان، طرح‌هایی برای بهبود محیط زیست، و فعالیت‌هایی در جهت بهداشت بهتر و پیش‌گیری از بیماری‌ها. بعضی از این ابتکارات تداوم می‌یابد و به تدریج رشد می‌کند. در نقاط مختلف، تأسیس مدرسه جامعه بعد از افزایش توجه به آموزش صحیح کودکان و آگاهی به اهمیت آن به طور طبیعی از مطالعه مواد مؤسسه حاصل شده است. در مواقعی تلاش‌های دوستان می‌تواند از طریق کار یک سازمان ملهم از تعالیم بهائی که در آن حوالی فعالیت می‌کند بسیار تقویت گردد. یک اقدام اجتماعی هر چقدر هم در ابتدا کوچک باشد نشانه‌ایست از اینکه یک جمعیت در درون خود قابلیت بسیار مهم را پرورش می‌دهد که امکانات بی‌شمار و اهمیتی فراوان برای قرون آینده دارد: قابلیت یادگیری اینکه چگونه می‌توان تعالیم این ظهور اعظم را در ابعاد گوناگون حیات اجتماعی به کار گرفت. مجموعه این چنین ابتکاراتی به غنی کردن مشارکت در گفت‌وگوهای متداول در اجتماع در سطح فردی و جمعی نیز کمک می‌کند و همان طور که انتظار می‌رفت دوستان بیش از پیش به اشتغال فزاینده در حیات اجتماع جلب می‌شوند — پیشرفتی که بالقوه از همان ابتدا در الگوی عمل یک محدوده جغرافیایی موجود می‌باشد اما اکنون آشکارتر شده است...

در بعضی از محدوده‌های جغرافیایی که رشد تا این مرحله به پیش رفته، تحوّل حتمی مهیج‌تر به وقوع پیوسته است. محل‌هایی در این محدوده‌ها وجود دارد که درصد قابل ملاحظه‌ای از تمامی جمعیت اکنون به فعالیت‌های جامعه‌سازی مشغول‌اند. مثلاً دهکده‌های کوچکی هستند که در آنها مؤسسه آموزشی توانسته است همه کودکان و نوجوانان را در برنامه‌های خود مشارکت دهد. وقتی پوشش فعالیت‌ها وسیع می‌شود اثرات اجتماعی امر مبارک بیشتر آشکار می‌گردد. جامعه بهائی در مقام یک قوه اخلاقی ممتاز در زندگی مردم جایگاهی والا کسب می‌کند و قادر است بینش و دیدگاهی سرشار از آگاهی، مثلاً در خصوص تربیت نسل‌های جوان‌تر را به گفت‌وگوهای جاری در اجتماع تقدیم کند. مسئولین امور اجتماع از بینش و تجارب ناشی از اقدامات اجتماعی ملهم از تعالیم حضرت بهاء‌الله استفاده می‌نمایند. گفتگوهای راجع به رفاه عمومی و متأثر از تعالیم الهی در بخش وسیع‌تری از جمعیت رایج می‌شود تا جایی که اثرش را در گفت‌وگوهای عمومی در یک محل می‌توان مشاهده نمود. ...

ما به این نکته واقفیم که چنین پیشرفت‌هایی هنوز چشم‌انداز دوری برای بسیاری از محدوده‌ها است حتی در مواردی که الگوی فعالیت‌ها تعداد زیادی را در بر می‌گیرد اما در بعضی نقاط این پیشرفت هم‌اکنون در حال وقوع می‌باشد. در چنین محدوده‌هایی در حالی که احباً هم‌چنان به تداوم فرایند رشد اشتغال دارند ابعاد دیگر مجهودات بهائی به نحو فزاینده‌ای توجه‌شان را به خود معطوف می‌دارد. آنان خواهان درک این نکته هستند که چگونه یک جمعیت محلی شکوفا می‌تواند اجتماعی را که خود بخشی از آنست تقلیب نماید، سؤالی که مرزی جدید برای یادگیری‌های آینده‌ای نه چندان دور است و سرانجام تمامی عالم بهائی از بینش‌های حاصله آن مستفیض خواهد شد.

"مبادرت به اقدام اجتماعی تلویحا به جدیت، تعهد و انضباط اشاره دارد... بعضی از ما که مصمم هستیم قوای خود را وقف تحول اجتماع نمائیم باید بدانیم که اقدام پراکنده و گاه گاهی هر قدر که دارای اثرات فوری باشد موجب تحوّل پایدار نخواهد شد. اقدام اجتماعی باید سیستماتیک و مستمر باشد. باید به میزانی از ثبات و استحکام برسد که فقط تفکری عمیق و تحلیلی دقیق می تواند آن را پدید آورد. البته قواعد و ضوابط ساده ای برای اقدام وجود دارد. برای تحقق بخشیدن به رویارویی که از دنیای بهتری در سرداریم باید فضای اجتماعی را که می توانیم در آن کار کنیم عمل کنیم، بر عمل خود تأمل نمائیم، مطالعه کنیم و با دیگران در خصوص آنچه که یاد گرفته ایم مشورت نمائیم..."

گفتاری درباره اقدام اجتماعی ص ۳

۹- خدمت به عالم انسانی

خدمت به عالم انسانی چه از طریق اقدامات انسان دوستانه یا طرح های توسعه اجتماعی و اقتصادی عنصری مقدس و واجب در الگوی حیات هر جامعه بهائی است. حضرت عبدالبهاء توضیح می فرمایند که در ادوار گذشته جز خیرات و صدقات توجّه به خیر عموم عمدتاً به خود جامعه مذهبی محدود می شد؛ اما در دور حضرت بهاء الله مجهودات برای بهبود شرایط مادی و اجتماعی جهت منفعت عموم عالم انسانی صورت می گیرد. تأکید جامعه بهائی بر پرداخت صدقات که دریافت کننده را تضعیف می نماید نیست؛ بلکه بر پرورش استعداد در افراد و سازمان هایشان برای شرکت در توسعه و پیشرفت خودشان است. در ترویج منافع عمومی و تقدّم مصالح جمهور جامعه بهائی باید طبق بیان حضرت ولی امرالله از کل سبقت گیرند و مشارک بالبنان شوند. هدف از آن بنا کردن مدنیت مادی و معنوی هر دو است... مجهودات توسعه در داخل یک جامعه بهائی را می توان این گونه آغاز کرد که احبّا به معضلات داخل جامعه خود بپردازند؛ اما طولی نخواهد کشید که این اقدامات گسترش خواهند یافت به نحوی که تأثیرات مفید و سود بخش آن کل شهر یا روستا را در بر خواهد گرفت. تمرکز همیشه بر بُعدی از معضلات اجتماعی و مادی رو در روی جمعیتی که جامعه بهائی جزئی از آن می باشد و کاربرد تعالیم حضرت بهاء الله برای درمان امراض عالم انسانی است. منابع این مجهودات، صندوق های امری نیست؛ بلکه درک تعالیم مبارکه افراد و تشکیلات مخلص و خدوم اقدام متحد جامعه و بینشی نسبت به جهانی بهتر است. با توسعه ابعاد جامعه بهائی ظرفیت و استعداد آن برای پرداختن به مسائل بشر و نفوذ در اجتماع به همان میزان تزايد می یابد. نهایتاً به نقطه ای می رسد که مبادرت به " طرح های بزرگ انسان دوستانه " تحت نظارت بیت العدل اعظم میسر خواهد شد.

حضرت بهاء الله می فرمایند:

امروز انسان کسی است که بخدمت جمیع من علی الأرض قیام نماید... در جمیع احوال انسان باید متشبث شود به اسبابی که سبب و علت امنیت و آسایش عالم است...
و در این برهه از زمان بیت العدل اعظم الهی خدمات اجتماعی را که می بایست سبب و علت امنیت و آسایش عالم گردد اینگونه توصیف می فرمایند:

"هر نوع اقدام اجتماعی صرف نظر از دامنه و مقیاس آن، کوششی برای به کارگیری تعالیم و اصول امرالهی به منظور اصلاح یک و یا بعضی از جنبه های حیات اجتماعی یا اقتصادی گروهی از مردم.."

می دانیم که تجربه برخی از جوامع محلی در این خصوص بسیار است و اقدامات گوناگون از قبیل تأسیس مدارس در مناطق محروم، سوادآموزی، آموزشهای بهداشتی، آموزشهای فنی و حرفه ای، بازارچه های خیریه که برای رفع نیازهای گروهی از افراد جامعه تشکیل میگردند، شاهد این مدعاست
حال بر اساس آنچه مطالعه نمودیم

۱- شما چه اقدامات دیگری را در این زمینه پیشنهاد می نمائید؟

۲- به نظر شما چگونه می توانیم در این گونه خدمات مشارکت مستمر داشته باشیم

۳- از دید شما چگونه می توانیم اقدامات موجود در جوامع محلی خود را (بازارچه خیریه، آموزشهای فنی و حرفه ای و...) را حمایت نمائیم

۴- اگر تجربه ای از تأثیر اینگونه اقدامات بر جوامع محلی خود داشته اید جمع را از آن بهره مند سازید